

СТАНОВИЩЕ

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“

в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Изготвил становището: доц. д-р Петя Коралова – Ножарова, Институт за икономически изследвания при Българска академия на науките, професионално направление 3.8 “Икономика“ (Икономика на транспорта – воден и въздушен транспорт).

Автор на дисертационния труд: Анатоли Филипов Велковски, докторант в професионално направление 3.8 “Икономика“, докторска програма “Финанси, парично обращение, кредит и застраховка (финанси)“

Тема на дисертационния труд: “Търговските потоци и транспортните услуги в платежния баланс на Република България: тенденции и свидетелства за икономическо възстановяване“

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Представеният за рецензиране дисертационен труд е с общ обем от 215 страници, който е структуриран в увод, три глави, заключение, две приложения и библиография. Следва да се отбележи, че авторът е приложил и справка с авторските публикации по темата на дисертационния труд, справка за участия в научни форуми, справка за съответствие с националните минимални изисквания за придобиване на образователна и научна степен “доктор“, както и декларация за оригиналност на дисертационния труд.

Първа глава на дисертационния труд обхваща седем раздела със съответните подраздели, втора глава е структурирана в девет раздела, а трета глава се състои от пет раздела. Прави впечатление наличието на баланс в обема на отделните глави на дисертационния труд.

Използвани са общо 106 литературни източници, от които 72 на латиница и 34 на кирилица. Те са коректно цитирани, както в текста на самия дисертационен труд, така и при тяхното изброяване в библиографията към него като са спазени изискванията на APA style на цитиране.

Предметът на изследването може да бъде оптимизиран с цел ясно и кратко да представя идеята на автора, като той може да се сведе до едно изречение.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Темата на дисертационния труд е особено актуална през последните години, като се има предвид непрекъснатото въздействие на външни и вътрешни икономически фактори върху развитието на търговските и транспортни потоци в България. Още повече, че глобалните процеси на дигитална и зелена трансформация оказват сериозно влияние върху процесите на реструктуриране на транспортните системи и веригите на доставки в национален, европейски и глобален мащаб.

Научният проблем е разгледан многоаспектно, като са взети под внимание различни принципи на отчитане на търговската сметка на платежния баланс, разгледани са международни стандарти и регулации. Анализирани са транспортните услуги в платежния баланс на България в зависимост от приходите и паричните потоци по видове транспорт, както е направено и сравнение между България и ЕС по показатели като обем на товарни превози, произведени пътнички, произведени тонки и др. За постигане на целта на дисертационния труд, авторът е използвал богат научен инструментариум, базиран на регресионен и корелационен анализ, сезонни проекции, дескриптивен и статистически анализ.

Съдържанието на автореферата е добро и същият отразява основните резултати, постигнати в дисертационния труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Докторантът представя четири научни приноса в резултат на проведеното дисертационно изследване. По мое мнение те могат да бъдат обобщени като:

- Два приноса с теоретичен характер, тъй като засягат разработването на модел и инструментариум за изследване на зависимостите между търговски потоци, транспортни услуги и икономическото възстановяване в контекста на платежния баланс на България и ЕС;
- Два приноса с практико-приложен характер, тъй като са анализирани от емпирична гл. т. структурните промени в търговските и транспортни потоци на България и ЕС, както и тенденциите в тяхното развитие.

IV. Коментари и въпроси по дисертационния труд.

Могат да бъдат отправени някои критични бележки, препоръки и въпроси към проведеното изследване:

1. Изведените тенденции за развитие на транспортния сектор в платежния баланс на ЕС и България звучат по-скоро като шаблони, отколкото да отразяват личното авторово виждане по проблема (стр. 111).

2. Прави впечатление, че е заложен дванадесетгодишен период на изследване на динамиката на транспортните услуги в платежния баланс на България и ЕС, но са представени данни само за 2010 г. и 2022 г (стр. 113).
3. Като една от основните препоръки за подобряване на конкурентоспособността и възстановяването на транспортния сектор на ЕС и България е посочено внедряване на интелигентни транспортни системи (ИТС). Авторът следва да вземе под внимание, че усилията на Европейската транспортна политика в тази посока са насочени по-скоро към хармонизиране и оперативна съвместимост между информационните и комуникационни приложения по видове транспорт. (стр. 118, стр. 132).

Въпроси:

1. Може ли в подраздела, посветен на “специалните правила за отчитане на транспортните услуги в платежния баланс“ (стр.88) да бъдат разгледани не само две от единадесетте условия за доставка (INCOTERMS), след като по-нататък в глава втора се говори за товарни и пътнически превози с жп, воден и въздушен транспорт, както и за превозни услуги с трети страни?
2. Защо авторът смята, че България има потенциал и конкурентоспособни позиции за превръщане в логистичен хъб на Югоизточна Европа, а не Румъния, например?

Посочените коментари и бележки по никакъв начин не омаловажават достойнствата на представения за рецензиране дисертационен труд.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Дисертационният труд съдържа научно-приложни резултати и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ). Той показва, че кандидатът *Анатоли Филип Велковски* притежава добри теоретични познания и професионални умения по изследвания проблем.

Предвид гореизложеното давам своята положителна оценка за проведеното изследване и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователна и научна степен “доктор“ на *Анатоли Филип Велковски* по професионално направление 3.8 “Икономика“, докторска програма “ *Финанси, парично обращение, кредит и застраховка (финанси)*“.

Дата: 17.02.2025 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Петя Коралова – Ножарова)